

LET OP!

Desmopressine en psychiatrische effecten

Het vasopressine-analoon desmopressine (Minrin®) is sinds 1974 op de markt en wordt gebruikt voor de diagnose en behandeling van centrale diabetes insipidus, behandeling van polyurie en polydipsie als gevolg van hypofysectomie, bepaling van het renale concentratievermogen en ter behandeling van enuresis nocturna. De meest frequent optredende bijwerkingen zijn hoofdpijn en gastro-intestinale klachten.

Het Nederlands Bijwerkingen Centrum Lareb ontving 43 meldingen van bijwerkingen bij gebruik van desmopressine. In acht meldingen was sprake van een psychiatrische reactie. Zeven van deze meldingen betroffen kinderen tussen 6 en 12 jaar, die desmopressine tegen enuresis nocturna gebruikten. De klachten traden op na 1 dag tot 2 weken en omvatten onder meer nervositeit, agitatie, rusteloosheid, agressie, persoonlijkheidsstoornissen en psychotische stoornissen. In de helft van de gevallen werd bericht dat de klachten verdwenen na het staken van de medicatie. Bij één patiëntje werd tot tweemaal toe gezien dat de klachten ontstonden en verdwenen na starten en staken van de desmopressine.

Een statistische analyse van gegevens uit de wereldwijde bijwerkingenbank van de Wereldgezondheidsorganisatie WHO ondersteunt de associatie tussen desmopressine en psychiatrische reacties, zoals nervositeit, confusie, persoonlijkheidsstoornis, agressie en emotionele labiliteit. Ook de associatie tussen desmopressine en hyponatriëmie wordt ondersteund.

In de literatuur zijn enkele casuïstische mededelingen beschreven van psychiatrische reacties bij kinderen. Een 5-jarige jongen en een 7-jarig meisje toonden hypermotorisch gedrag, concentratieverlies, pseudo-hallucinaties en angst tijdens gebruik van desmopressine tegen enuresis nocturna. Na staken van de medicatie trad herstel op.¹ In een andere casus werden paresthesieën, desoriëntatie, fotofobie en syncope bij een 8-jarig jongetje beschreven.² Bij deze patiënt werd hyponatriëmie (125 mmol/l) geconstateerd. Bij hyponatriëmie kunnen vergelijkbare psychiatrische beelden optreden. Een direct mechanisme voor de psychiatrische effecten is niet beschreven. Als een direct effect op het centrale zenuwstelsel bestaat, kan de verhoogde permeabiliteit van de bloed-hersenbarrière een verklaring zijn waarom deze reacties vrijwel alleen bij kinderen optreden.³ Een andere mogelijkheid is dat de psychiatrische effecten een uiting zijn van hyponatriëmie.

Deze observaties laten zien dat desmopressine, met name bij kinderen, in zeldzame gevallen psychiatrische reacties kan veroorzaken. Bij het optreden van dergelijke reacties

dient dan ook aan een bijwerking te worden gedacht. Overigens dient erop te worden gewezen dat medicatie en dus ook desmopressine een zeer beperkte plaats heeft in de behandeling van enuresis nocturna, zeker bij kinderen jonger dan 12 jaar, en dient alleen voor kortdurende toepassing te worden overwogen.⁴

1. Gontard A von, et al. Desmopressin side effects. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry* 1996; 35: 129-130. **2.** Vic P, et al. Troubles du comportement chez un enfant traité par desmopressine pour énurésie. *Arch Pediatr* 2000; 7: 1128-1129. **3.** Sorensen PS, et al. Impermeability of the blood-cerebrospinal fluid barrier to 1-deamino-8-D-arginine-vasopressin (DDAVP) in patients with acquired, communicating hydrocephalus. *Eur J Clin Invest* 1984; 14: 435-439. **4.** NHG-Standaard Enuresis nocturna via: <http://nhg.artsennet.nl/upload/104/standaarden/M59/start.htm>.

Lareb